

Piensaimniecība Latvijā: izaicinājumi un iespējas

Andris Miglavs, andris@lvaei.lv

ar Agneses Krieviņas atbalstu

Latvijas Valsts Agrārās Ekonomikas Institūts

“Piensaimniecības nozares situācija un ražošanas efektivitātes sliekšņi”

Bulduri. 2015-03-17

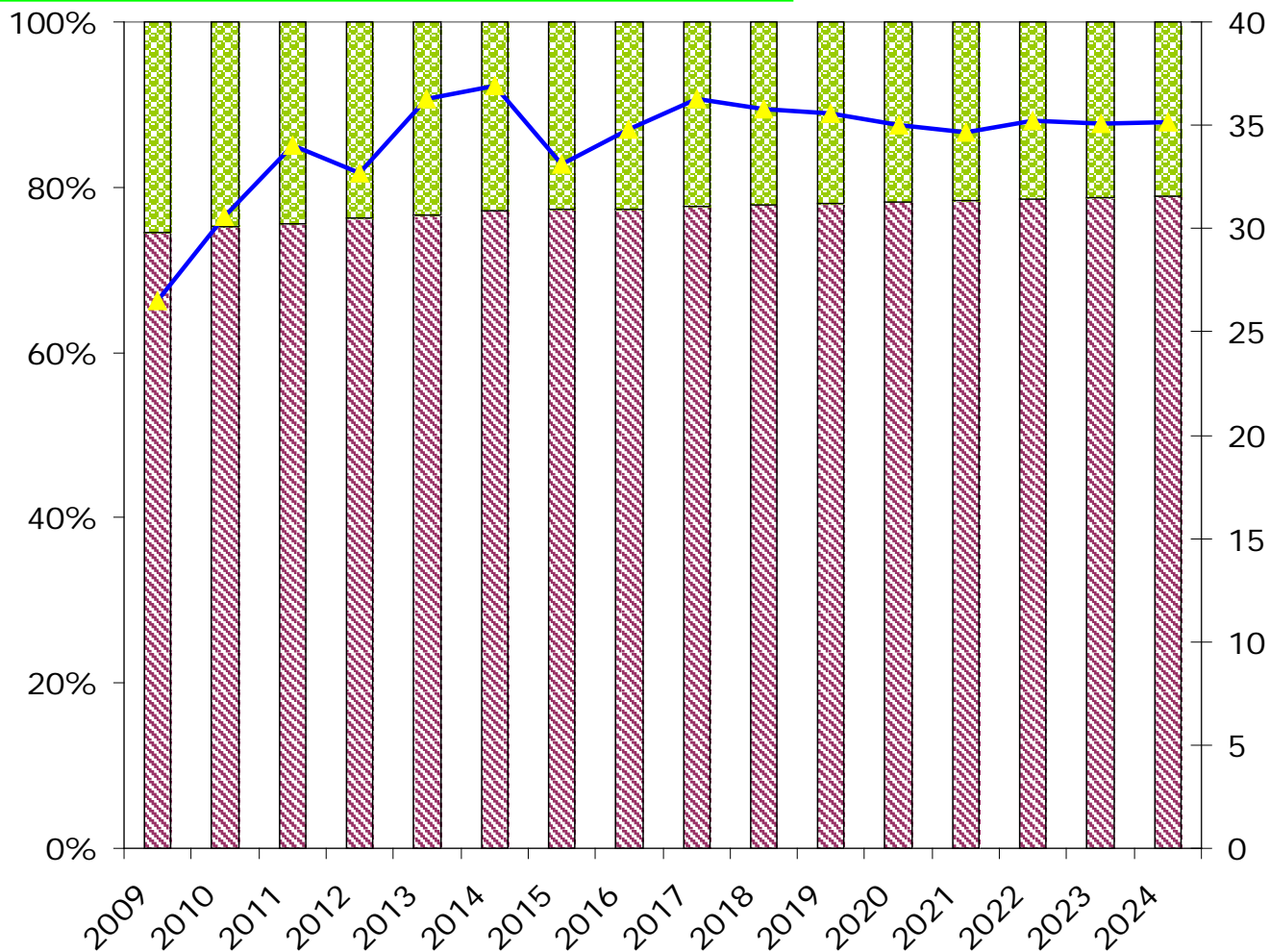

Šodien

- Problēmas definējums šodien – **piensaimniecības biznesam ir nepietiekams ienākums**
- Cēlonis šodien- **tirgus lejupslīde**
 - bet arī - **vispārēji zemākas par ES vidējām cenas**
- Tāpēc šodien vairāk –
 - Par iespējām palielināt ienākumu no piena ražošanas nākotnē

Prospects for EU agricultural markets and income 2014-2024

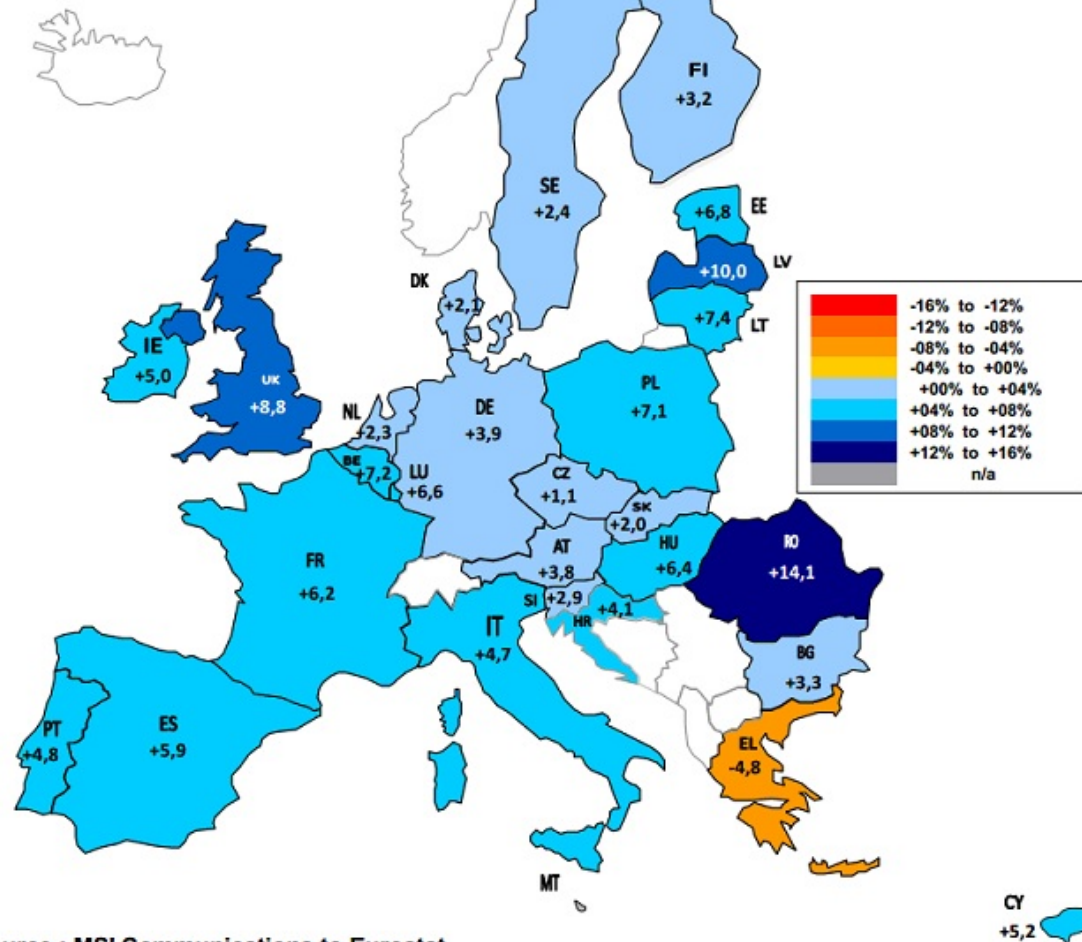

Piena govis ES 15 (miljoni)
 Piena govis ES J13
 ES piena ražoltāju cenas EUR/100kg

Piena ražošanas pārmaiņas

EU Milk Deliveries compared to last period (in %)

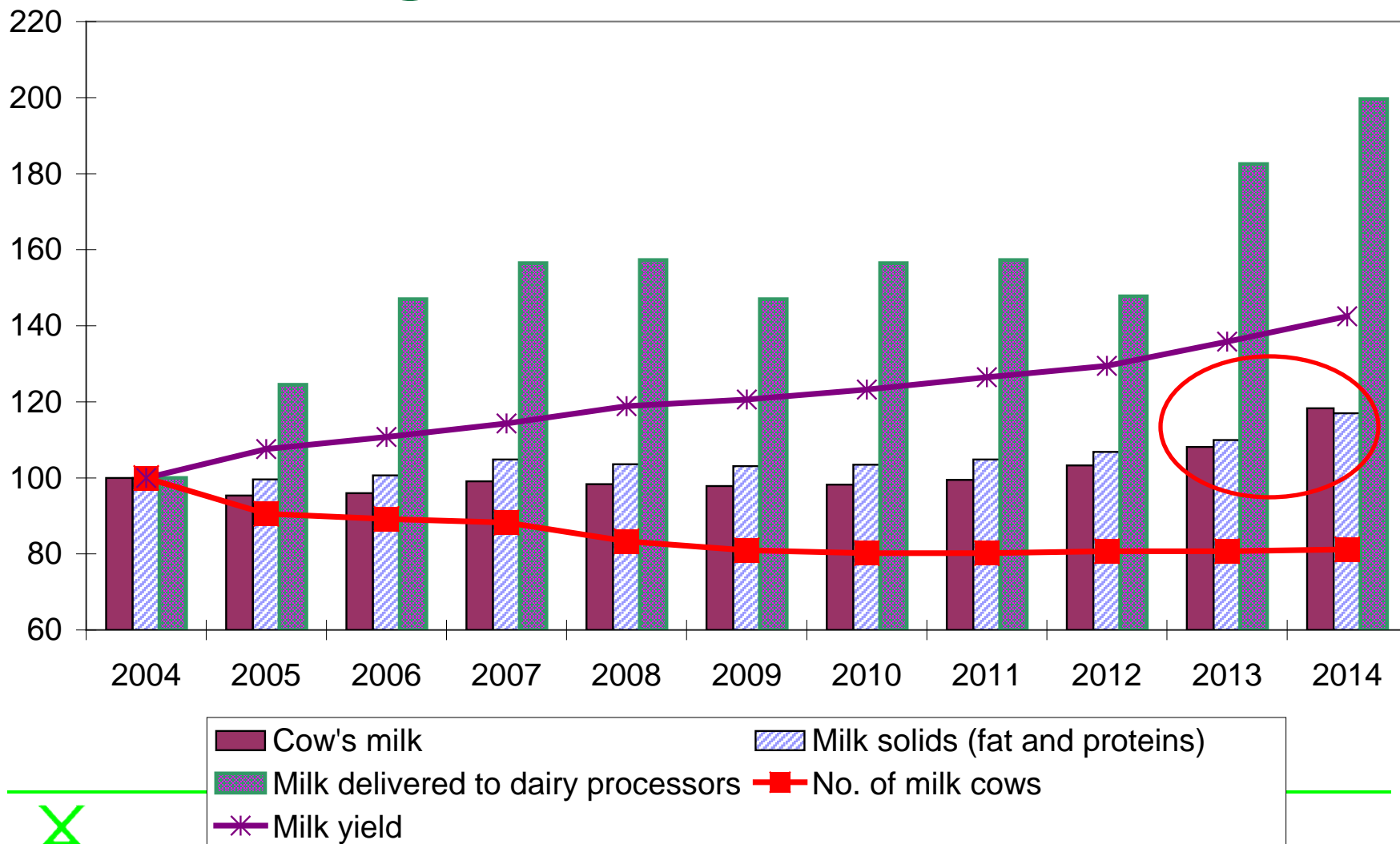
(Jan - Nov 2014 / Jan - Nov 2013)

Source : MS' Communications to Eurostat

Piena ražošanas attīstība Latvijā 2004.-2014.gadā, 2004=100

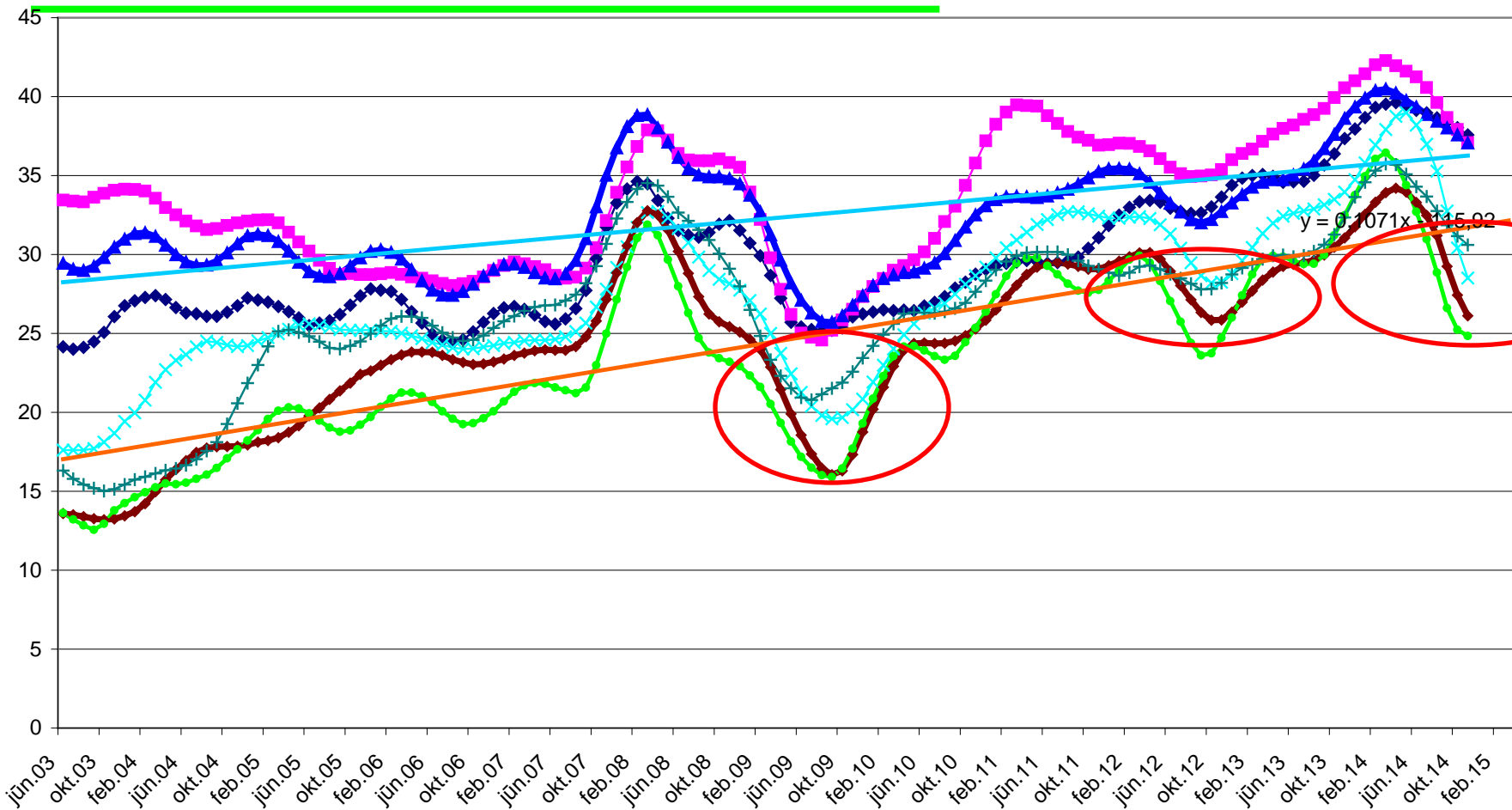

Problēmas ģenēze

- **Ārējais (ārpus LV tiešas ietekmes esošs) faktors**
 - - piena produktu tirgus vispārēja lejupslīde
- **LV iekšējie faktori:**
 -

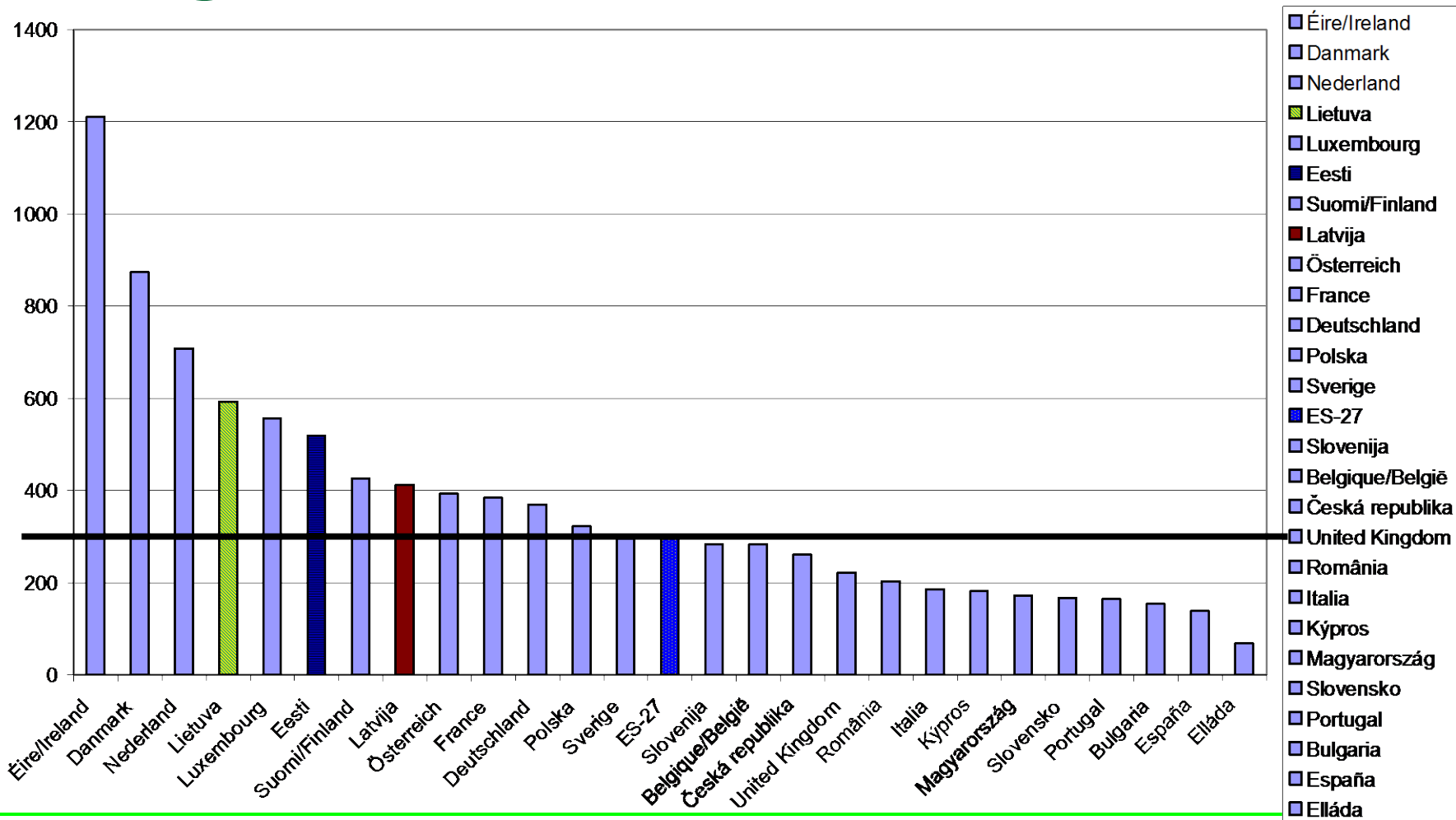
Vidējās piena iepirkuma cenas pārmaiņas 2003. -2014. gados. Slīdošs 6 mēnešu vidējais

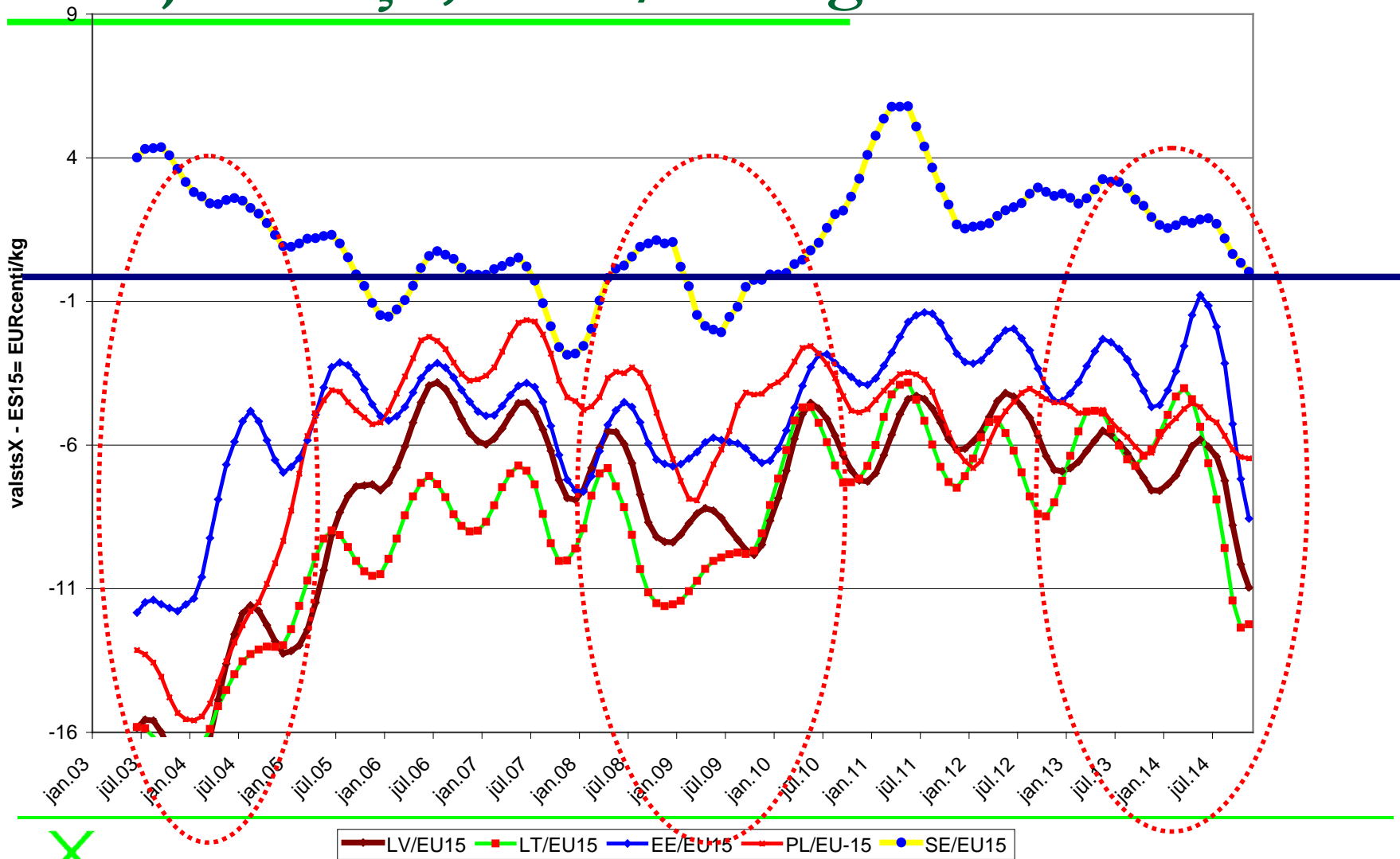
◆ United Kingdom	■ Sweden	▲ Weighted Average EU15
× Estonia	◆ Latvia	● Lithuania
+ Poland	— Linear (Latvia)	— Linear (Weighted Average EU15)

Piena ražošana ES-27 valstīs, kg/cilv., 2012. gadā

Milk prod (kg per cap)

Piena iepirkuma cenas novirze no ES15 vidējā līmeņa, EUR/100 kg

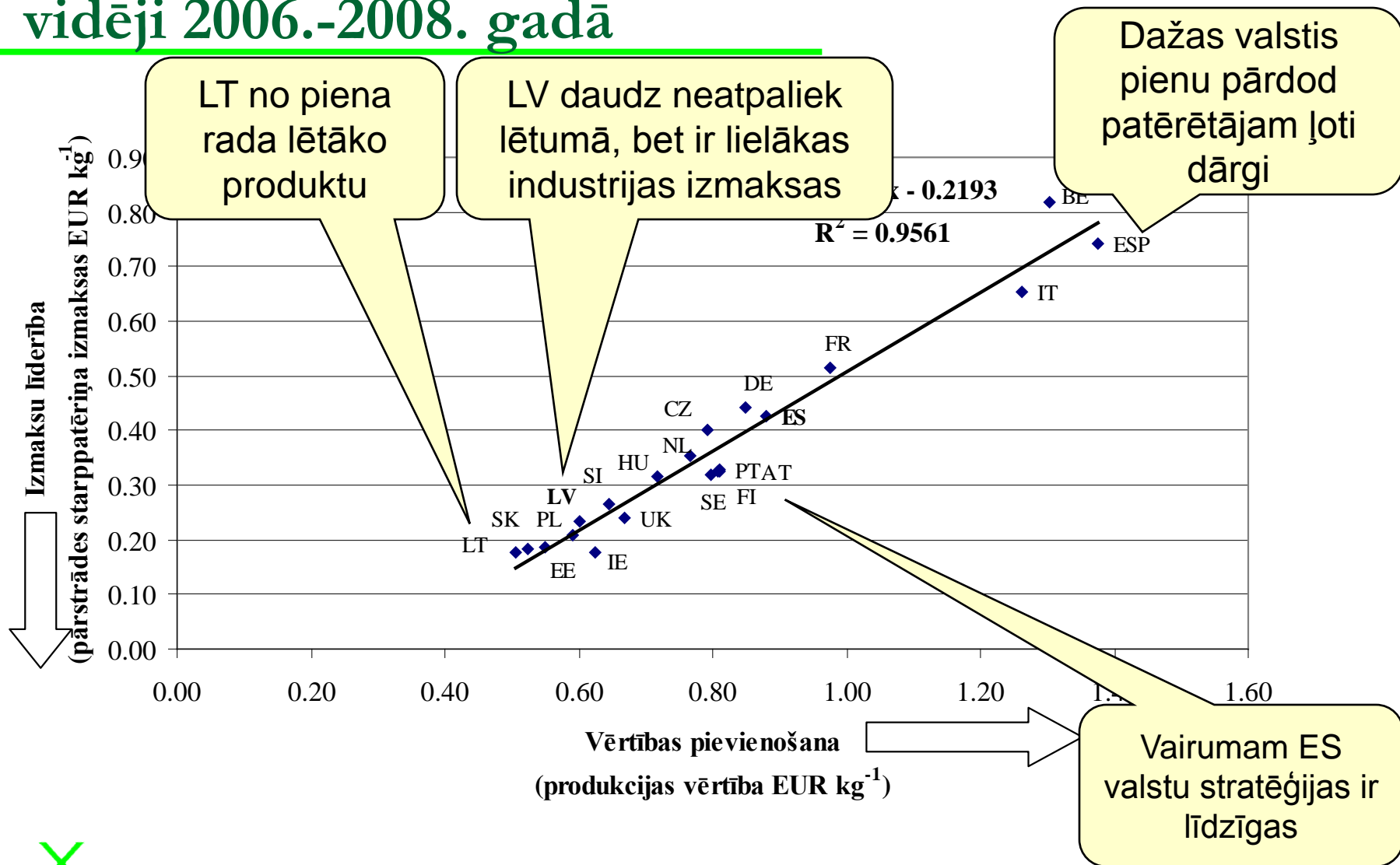

Problēmas ģenēze....

-
- LV iekšējie faktori:
 - tirgus relatīvi straujāka lejupslīde – vājas tirgus pozīcijas
 - Noteicošais – ārējais tirgus
 - Konkurēt- NEspējīgs industrijas komplekss
 - salīdzinoši neefektīvs „pēcgovs” ražošanas process:
 - loģistika (transports tāls un individuālie apjomi mazi),
 - līgumu apkalpošana (mazi līgumi, dārgs klientu mārketingš);
 - pārstrāde (nepareizi produkti ar relatīvi zemu ienesīgumu un/vai dārgs process);
 - pārdošana (mazs tirgus spēks un dārgi loģistika un mārketingš)
 - Nepareiza industrijas stratēģija
 - Mērķa tirgi
 - Produkti
 - Pozicionējums

ES valstu piena sektoru raksturojums pēc 1 kg piena pārdošanas cenas gatavo produktu tirgū, vidēji 2006.-2008. gadā

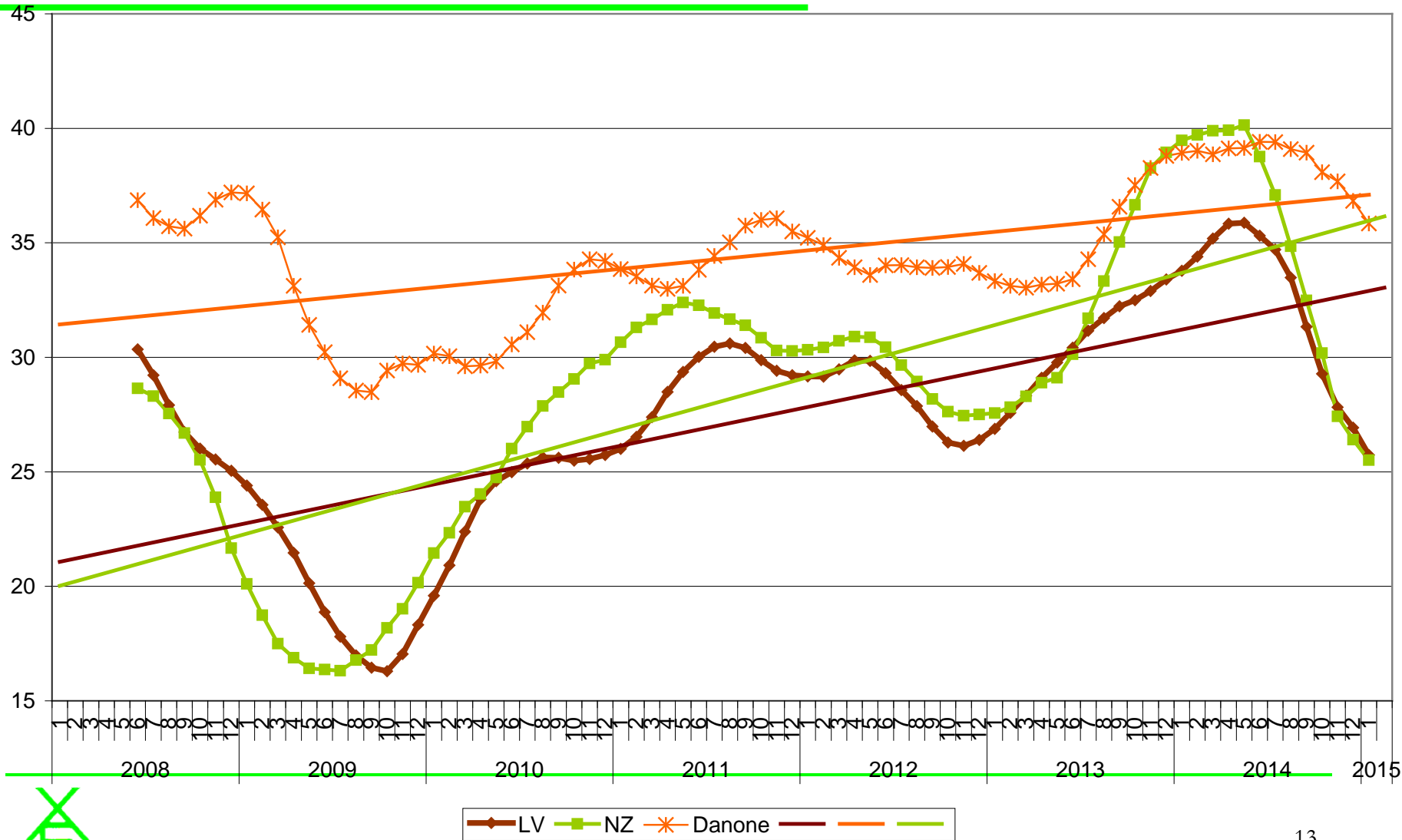
Ko darīt?

Ir 2 alternatīvas

- Ļauties plūsmai – gan būs labāk
 - Un ir jau – NL jau 4 mēnešus piena iep.cena pieaug
- Rīkoties
 - Un tomēr - kolektīvi
 - *Vajadzīgs stratēģisks plāns (problēmas ir dziļas)*
- Katrā ziņā - jābūt gataviem regulārām (1 reizi 3 gados?) tirgus lejupslīdēm
 - EUR 200-220/t pusgada ilgumā
 - Jāspēj finansēt vismaz
 - *tiešās mainīgās izmaksas*
 - *iekļaujot personāla pamatizmaksas*
 - Patiesībā - arī kredītu procentu izmaksas – ko darīt ar tām?
 - *Sektora līmenī veidot vienošanos ar bankām...?*

Vai ražot pienu?

Govs piena ražošana pasaulē (Kt)

Govs piena ražošana pasaulē ('000 Tons)

Valsts	2003	2008	2012
ES	150 846	149 284	150 996
Pārējā Eiropa	61 874	61 254	61 178
Ziemeļamerika	85 023	94 317	99 315
Latīņamerika	63 113	76 218	82 427
Oceania	24 742	24 507	29 604
Asia	68 748	91 378	104 229
DA Āzija	30 742	48 901	51 143
Āfrika	25 723	29 987	34 306
Āzija - Tuvie Austrumi	8 878	11 505	12 452
Pasaule kopā	519 690	587 352	625 649
	<i>± % on the previous year</i>	2,16	2,12

Govs piena ražošana pasaulē, (kg uz cilvēku)

Govs piena ražošana pasaulē, (kg uz cilvēku)

Valsts	2003	2008	2012	±% on 2011
ES	306	297	297	0,32%
Pārējā Eiropa	250	250	251	1,58%
Ziemeļamerika	262	277	282	1,95%
Latīņamerika	115	131	135	0,94%
Oceania	759	692	784	9,38%
Asia	43	54	58	3,66%
DA Āzija	15	23	23	2,19%
Āfrika	30	31	32	4,44%
Āzija - Tuvie Austrumi	49	56	55	0,90%
Pasaule kopā	82	87	88	

Cilvēku izvietojums pasaulē, Kcilvēki

Cilvēku izvietojums pasaulē, tūkst.

Valsts	2003	2008	2012	±% on 2011
ES	493 066	502 794	508 628	0,24%
Pārējā Eiropa	247 044	244 709	243 785	-0,17%
Ziemeļamerika	324 538	340 090	352 406	0,84%
Latīņamerika	548 529	582 869	609 869	1,13%
Oceania	32 594	35 435	37 775	1,47%
Asia	1 586 295	1 705 133	1 798 022	1,32%
DA Āzija	2 075 972	2 155 270	2 220 180	0,74%
Āfrika	868 467	981 239	1 083 525	2,51%
Āzija - Tuvie Austrumi	181 400	208 099	225 890	2,09%
Pasaule kopā	6 357 995	6 753 638	7 080 080	

±% on the previous year

1,21

1,17

Latvijas piensaimniecība – 10 gadu perspektīvā

- Piena ražošanas apjoms - 1,5 Mt
- Izslaukums- 9 t
- Govju skaits – 165 000
- Saimniecību skaits – 1650
- Zeme piensaimniecībai – 412 000 ha
- Strādājošie 4000 cilvēki

Stratēģijas skice (no piena ražošanas skatupunkta): vispārējs plāns – sasniedzamais rezultāts un ejamais ceļš

Saimniecību un
visas industrijas
stratēģiskais
mērķis,

Risināmie
jautājumi

Stratēģiskie ceļi

Stratēģijas skice (no piena ražošanas skatupunkta): vispārējs plāns – sasniedzamais rezultāts un ejamais ceļš

Saimniecību un
visas industrijas
stratēģiskais
mērķis,

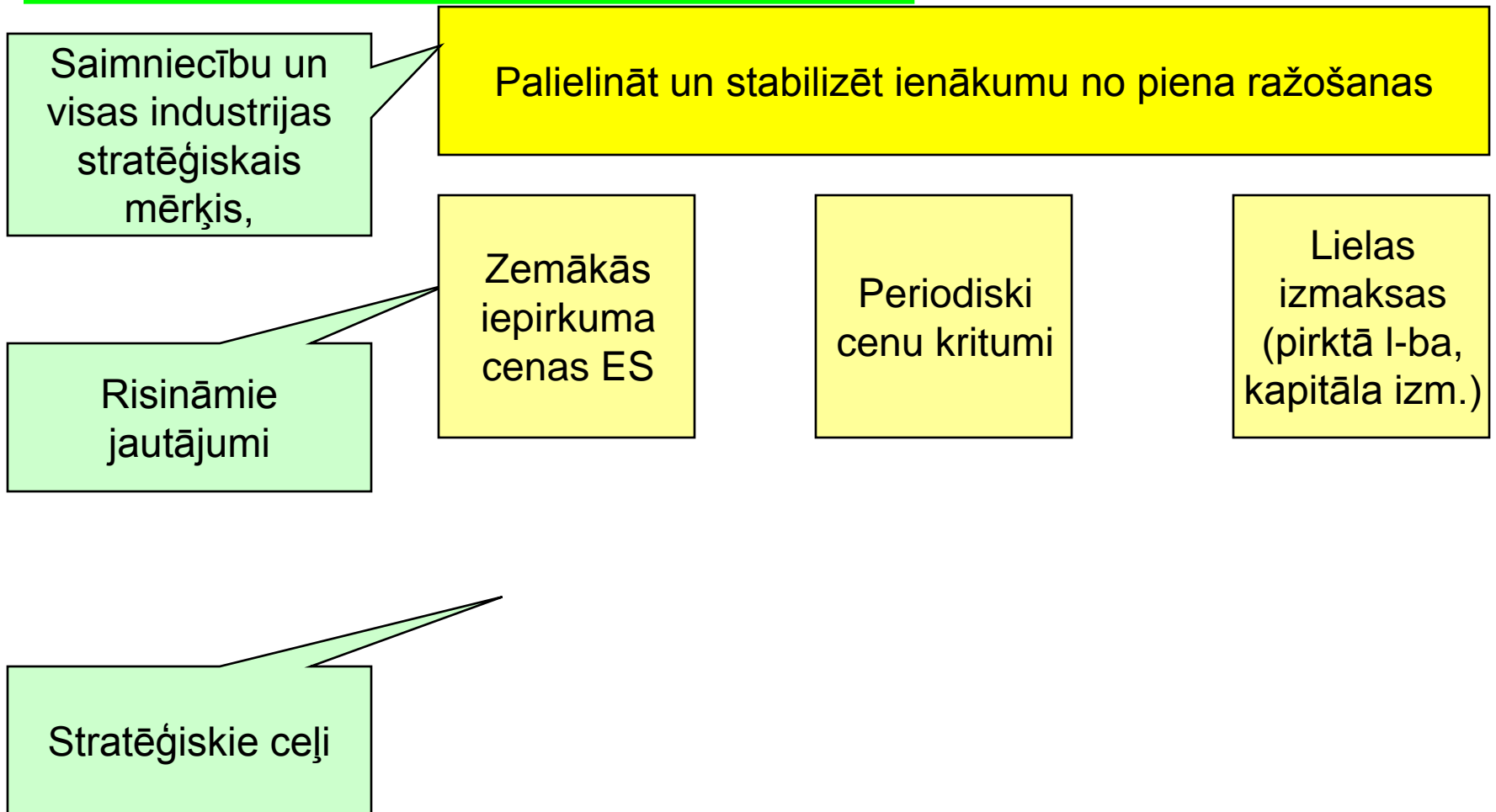
Palielināt un stabilizēt ienākumu no piena ražošanas

Risināmie
jautājumi

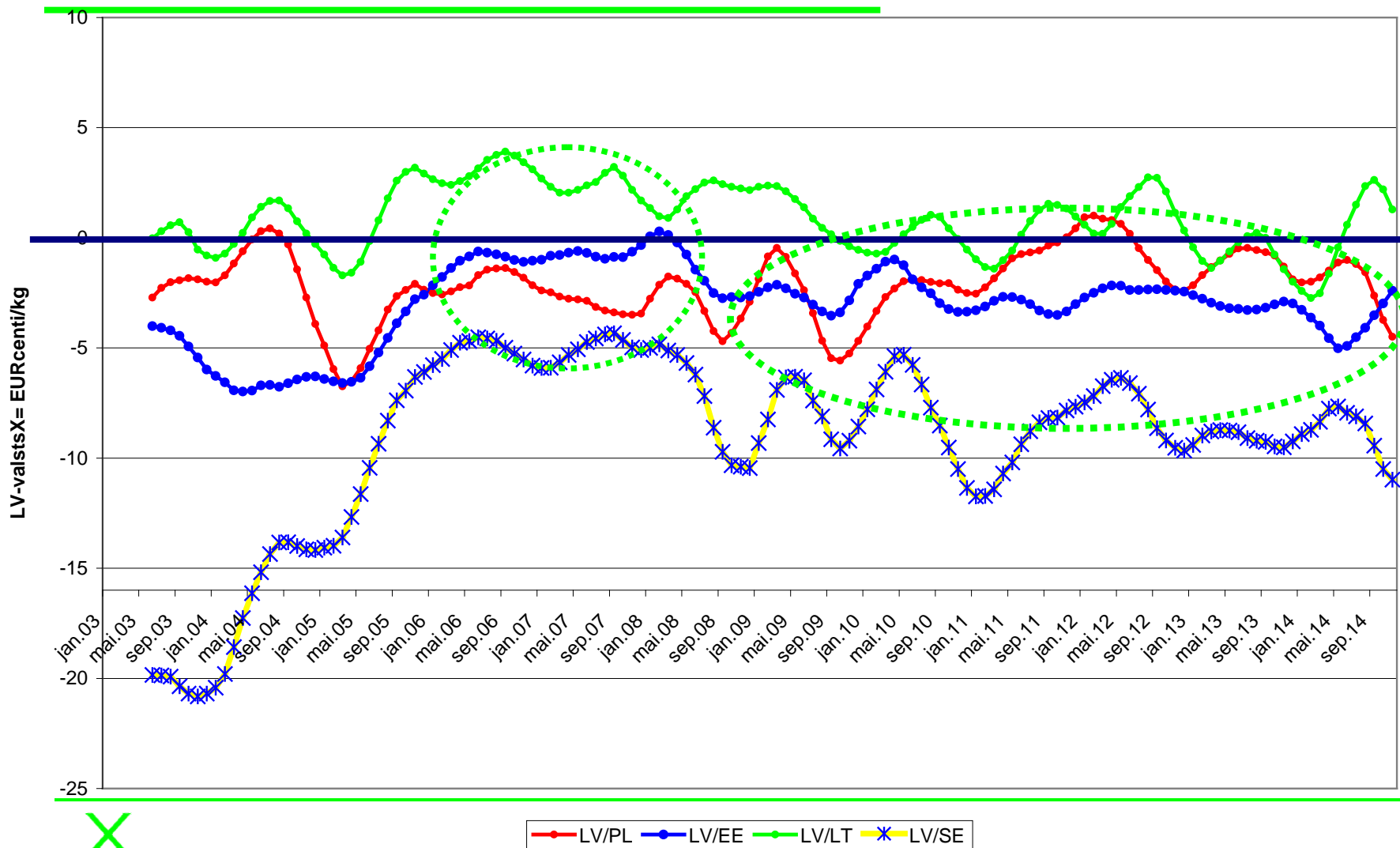
Stratēģiskie ceļi

Stratēģijas skice (no piena ražošanas skatupunkta): vispārējs plāns – sasniedzamais rezultāts un ejamais ceļš

LV piena cenas novirzes no PL, EE, LT. SE EUR/100 kg

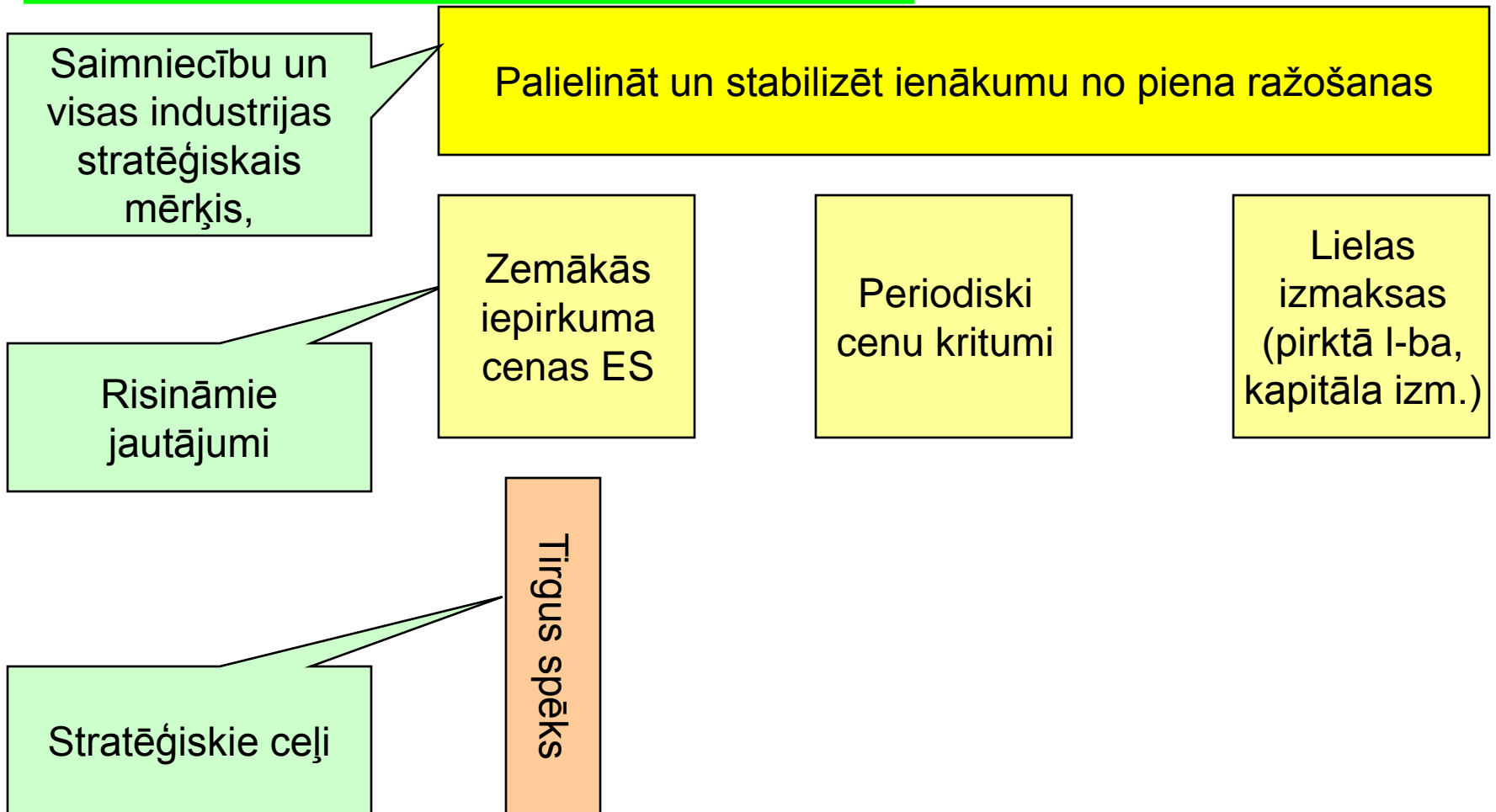

1.uzdevums. Paaugstināt iepirkuma cenas līdz ES vidējam

- Tirgus spēks piena pārdošanā
 - Kooperācija
 - Līgumu
 - Savākšanas
 - Industrija
- Loģistikas optimizācija
 - Kooperācija
- Kvalitāte

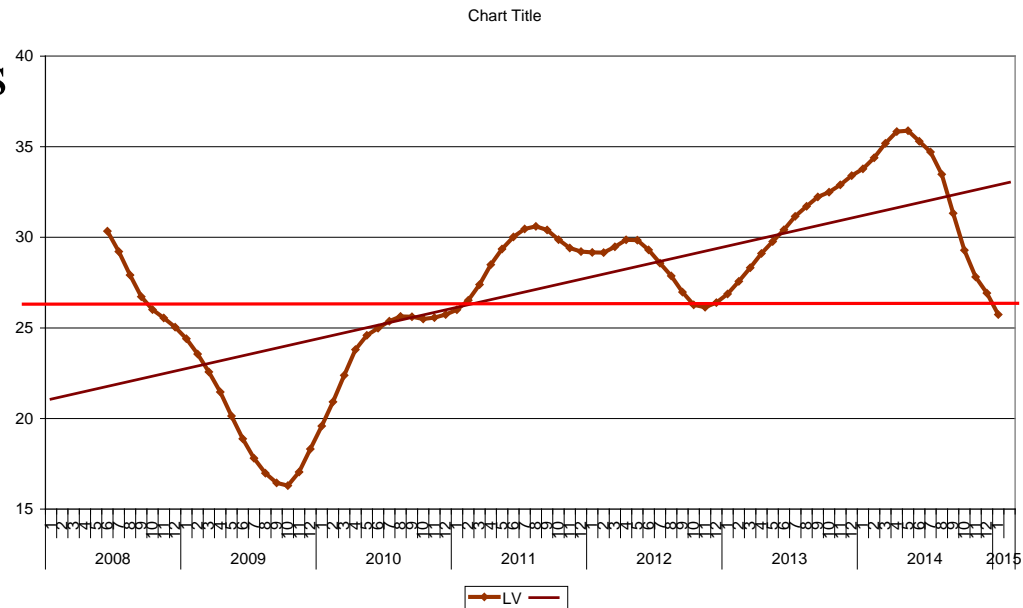

Stratēģijas skice (no piena ražošanas skatupunkta): vispārējs plāns – sasniedzamais rezultāts un ejamais ceļš

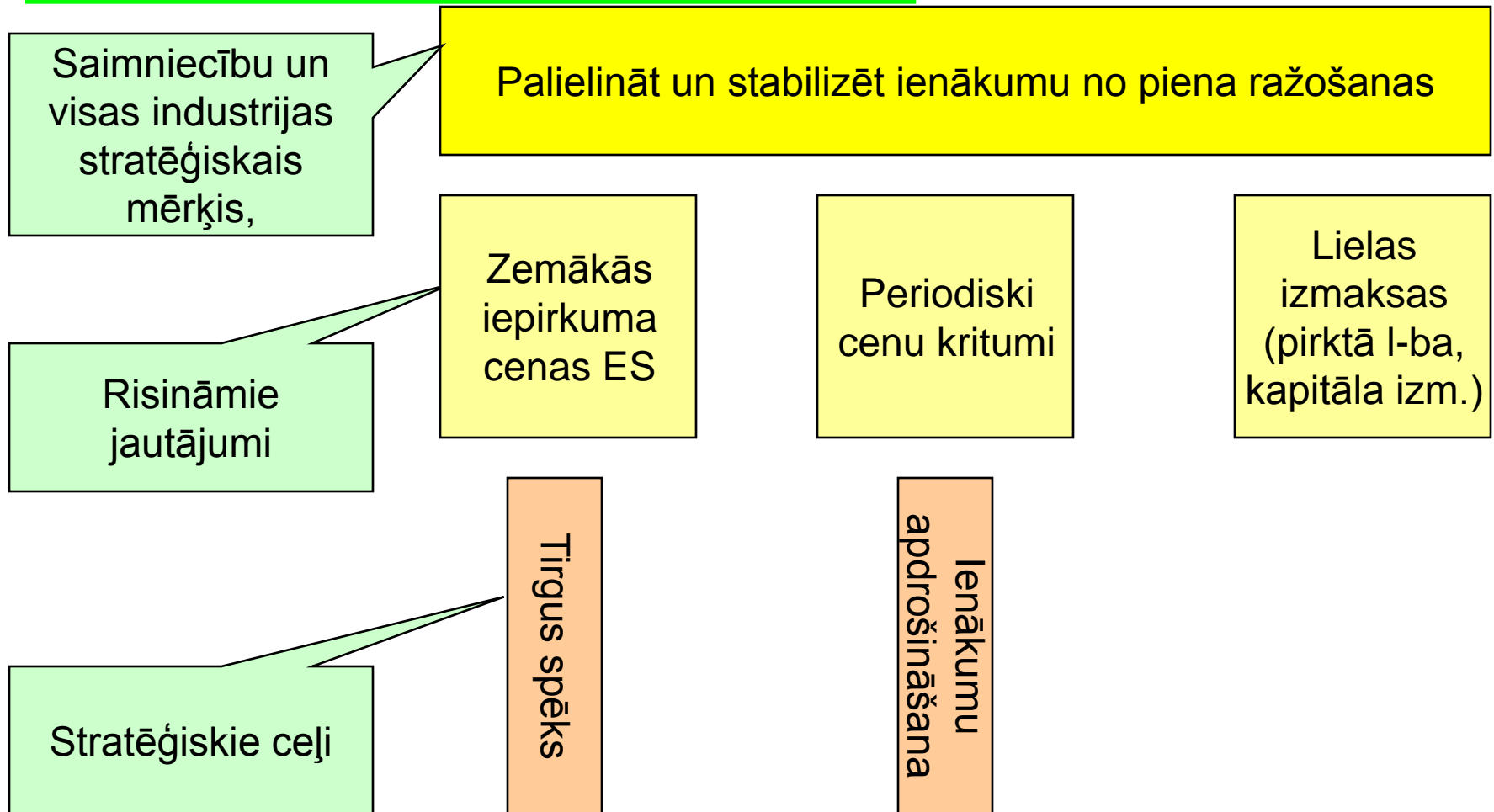

2. uzdevums. Garantēt ienākumu minimumu krīzes brīdī

- Svarīga pašsajūtai un investīciju plānošanai
 - Priekšnoteikums attīstības un darbības kreditēšanai
- Politika
 - Tirgus ienākumu apdrošināšana
 - Nolīgums ar bankām par kreditēšanu

Stratēģijas skice (no piena ražošanas skatupunkta): vispārējs plāns – sasniedzamais rezultāts un ejamais ceļš

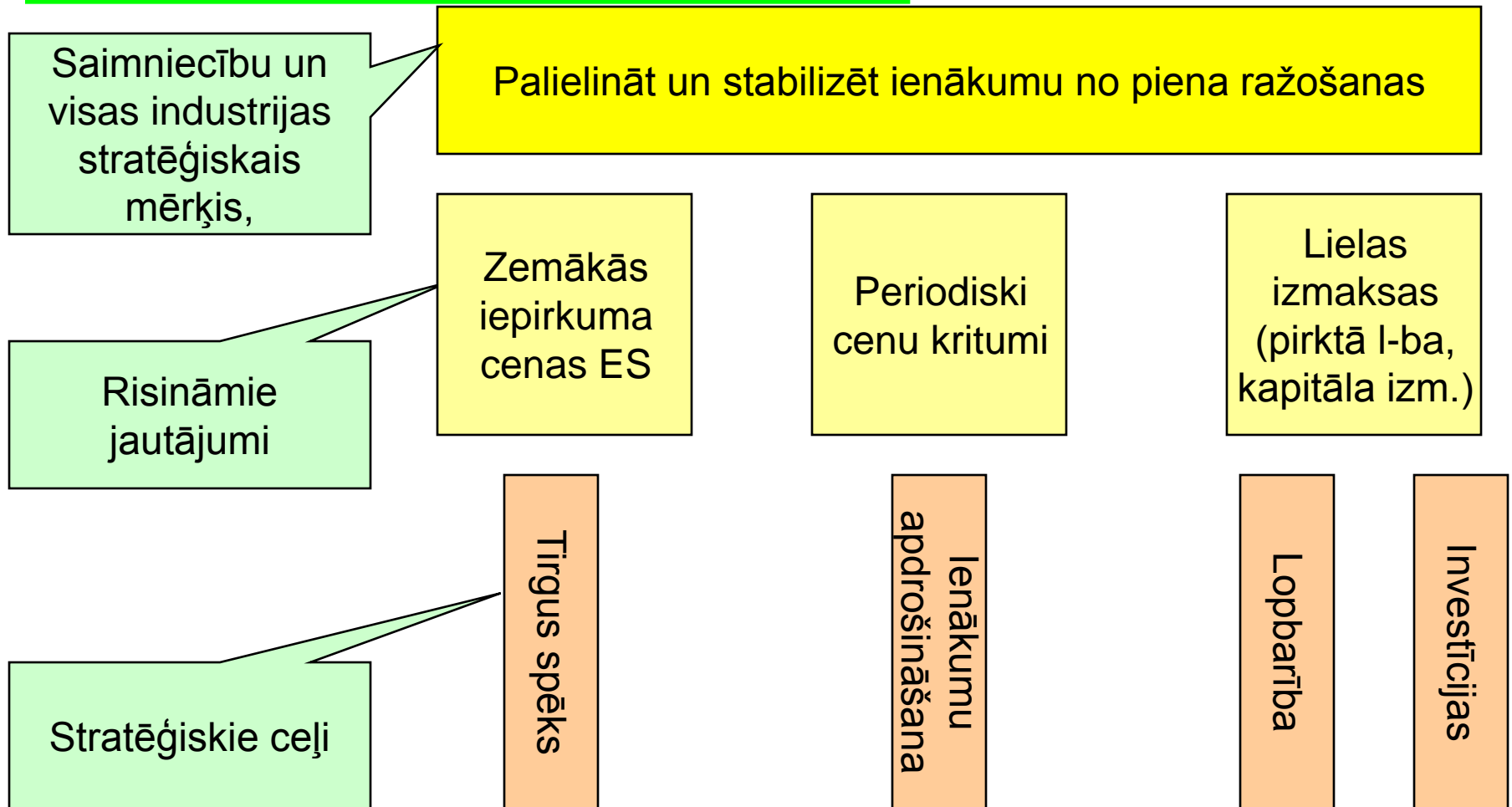

3.uzdevums. **Mazināt ražošanas izmaksas**

- Pašražotā lopbarība
 - Pašu lopbarības efektīva ražošana – ienākumu avots
 - Kūtsmēslu aprite
 - Vismaz rupjās barības gudra ražošana
 - *Vai tiešām tikai 7% pašu ražotā barība pret 38 % pirktās*
- Investīciju plānošana un izmantošana

Stratēģijas skice (no piena ražošanas skatupunkta): vispārējs plāns – sasniedzamais rezultāts un ejamais ceļš

**Šoreiz tas bija viss
sakāmais**

